Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Centru), judecător Mazur Nadejda

Dosarul nr. 2r-2774/24
(2-24013283-02-2r-24102024)

D E C I Z I E

27 februarie 2025 mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ
al Curții de Apel Centru

Instanța compusă din:
Președintele completului Ruxanda Pulbere
Judecători Ala Malîi și Roman Pascari

examinând, fără participarea părților, recursul declarat de avocatul Palii Ion în interesul Nurmetova Olgăi,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Nurmetova Olga împotriva lui Arama Igor cu privire la repararea prejudiciului,

împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 20 septembrie 2024, prin care s-a respins cererea Nurmetova Olgăi privind repunerea în termenul de depunere a cererii de chemare în judecată, s-a admis cererea pârâtului Arama Igor privind excepția de tardivitate și s-a respins acțiunea depusă de Nurmetova Olga împotriva lui Arama Igor cu privire la repararea prejudiciului, ca fiind tardivă,

a c o n s t a t a t:

Poziția instanței de fond:

1. La 1 februarie 2024 Nurmetova Olga s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Arama Igor prin care a solicitat repararea prejudiciului.
2. În motivarea acțiunii a invocat că la 27 iulie 2020, prin sistemul MoneyGram (nr. *****) a transferat mijloace bănești în sumă de 2000 euro la contul lui Arama Igor, în vederea stingerii unei datorii pecuniare, care, în convingerea ultimului, ar fi avut-o Școlnic Iurie către ,,ARAMA R" S.R.L., fondator și administrator al căreia este pârâtul.
3. A indicat că suma dată a fost recepționată de pârât, însă nu a fost contabilizată la ,,ARAMA R" S.R.L. ca restituire datorie de la Școlnic Iurie, dar folosită personal de pârât.
4. În temeiul celor expuse, Nurmetova Olga a solicitat încasarea sumei transferate, a prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.
5. În același timp, referitor la termenul adresării în instanță a menționat că despre faptul că pârâtul nu a contabilizat la ,,ARAMA R" S.R.L. ca restituire de la Școlnic Iurie a

sumei transferate de ea, a aflat în prima decadă a lunii martie 2022, după ce a început conflictul militar între Federația Rusă și Ucraina, când i-a comunicat lui Școlnic Iurie că pentru a părăsi țara are nevoie de banii transferați în interesul lui.

6. A subliniat că războiul este un caz excepțional și sunt întrunite condițiile pentru repunerea ei în termenul legal de îndeplinire a actului procesual.
7. Pârâtul Arama Igor, prin cerere a ridicat excepția de tardivitate a acțiunii, indicând că aceasta a fost depusă cu depășirea termenului de prescripție extinctivă de 3 ani.
8. În susținerea cererii a menționat că la 27 iulie 2020 reclamanta a trimis banii ca donație, iar conform prevederilor art. 1198 și 1208 Cod civil, donația poate fi revocată doar în termen de 1 an, dar nu mai târziu de 3 ani din momentul dobândirii de către donatar a dreptului de proprietate asupra bunului donat, data de 27 iulie 2023 fiind data limită.
9. Mai mult, a indicat că reclamanta a cunoscut despre hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 25 noiembrie 2020, prin care s-a încasat de la Școlnic Iurie în beneficiul „ARAMA R" S.R.L. suma de 1989 euro cu titlu de datoriei și 2386 euro cu titlu de penalitate de întârziere, și anume din acel moment reclamanta a aflat despre dreptul său încălcat, dispozitivul hotărârii fiind publicat și pe portalul instanțelor judecătorești.
10. La fel, a indicat că nu poate fi reținută trimiterea reclamantei la situația de război din Ucraina, în măsura în care hotărârea a fost adoptată în 2020.
11. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 20 septembrie 2024 s-a respins ca neîntemeiată cererea Nurmetova Olgăi privind repunerea în termenul de depunere a cererii de chemare în judecată, s-a admis cererea pârâtului Arama Igor privind excepția de tardivitate și s-a respins acțiunea depusă de Nurmetova Olga împotriva lui Arama Igor privind repararea prejudiciului, ca fiind tardivă.
12. Pentru a dispune astfel, prima instanță a reținut că reclamanta nu a probat că a aflat despre dreptul său încălcat în prima decadă a lunii martie 2022, respingând și poziția pârâtului că reclamanta trebuia să cunoască despre încălcarea dreptului ei din momentul publicării hotărârii din noiembrie 2020, or reclamanta nu a fost parte în acel proces.
13. De asemenea, a constatat că reclamanta nu a probat că situația din țară a împiedicat-o să se prezinte în Republica Moldova pentru a depune cererea de chemare în judecată, mai mult că putea să o trimită prin poștă.
14. Totodată, reclamanta, afirmând că a aflat despre dreptul încălcat în prima decadă a lunii martie 2022, urma să se adreseze cu prezenta acțiuni în termen de până la 30 zile din această dată.

Solicitarea recurentului:

15. Nefiind de acord cu încheierea instanței de fond, la 1 octombrie 2024, avocatul Palii Ion în interesul Nurmetova Olgăi, a depus recurs împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 20 septembrie 2024, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii contestate, cu restituirea cauzei spre rejudecare.

Argumentele părților:

16. În motivarea recursului, a invocat că instanța de fond nu a soluționat temeinicia cererii reclamantului în raport cu temeinicia și legalitatea cererii pârâtului, ci s-a pronunțat formal asupra admiterii cerințelor ultimului, a emis un act neîntemeiat, nemotivat, vag și voalat.
17. A criticat concluzia primei instanțe că ,,..reclamanta nu a prezentat careva probe care ar demonstra faptul că situația socială din țara sa a împiedicat-o de a se prezenta în R. Moldova și de a depune acțiunea. Ba chiar putea și s-o trimită prin intermediul poștei...", indicând că este inacceptabil și inadmisibil ca prin descrierea vagă a situației unei țării aflate în stare de război, catalogată iresponsabil prin sintagma ,,situație socială", în raport cu argumentele aduse de reclamantă ,,..interdicțiile impuse cetățenilor Ucrainei de părăsire a țării, lipsa mijloacelor financiare necesare inițierii unui proces judiciar într-o țară străină.." și, totodată, faptul că reclamanta fiind neprofesionistă nu cunoștea că este obligată să se prezinte în Republica Moldova în anumit termen pentru depunerea acțiunii, să-i fie imputată nerespectarea termenilor de procedură.
18. A indicat că și mai confuză este argumentarea soluției emise prin citatul ,,putea și s-o trimită prin intermediul poștei", or cine dacă nu instanța cunoaște subtilitățile/modalitatea și cerințele care urmează a fi respectate pentru primirea, punerea pe rol a cererii de chemare în judecată (respectarea procedurii de soluţionare prealabilă a litigiului pe cale extrajudiciară, achitarea taxei de stat, taxei de timbru, etc.).
19. La fel, a indicat că instanţa de fond a aplicat incorect prevederile de drept material și procedural, intervenind brutal în conținut normelor aplicate speții, inversându-le sensul, iar unele legi care urmau a fi aplicate, fiind derajante și incomode au fost pur și simplu ignorate de instanță.
20. Astfel, instanța de fond a aplicat eronat prevederile art. 403 Cod civil, având în vedere că războiul este un eveniment excepțional cu caracter militar, care, amenință viața sau sănătatea persoanelor, mediul înconjurător, valorile materiale sau culturale, iar faptul că instanța de fond insolent a refuzat să califice situație respectivă din Ucraina ca caz excepțional este inacceptabil.
21. Respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a expediat în adresa intimaților cererea de recurs, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, însă până la data examinării recursului aceștia nu au depus referință asupra recursului declarat.

Termenul de declarare a recursului:

22. În conformitate cu prevederile art. 425 Cod de procedură civilă *„termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii".*
23. Colegiul Civil, constatând că prin recursul înaintat la 1 octombrie 2024 se contestă încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 20 septembrie 2024, conchide depunerea acestuia în interiorul termenului legal.

Aprecierea instanței de recurs:

24. Analizând legalitatea și temeinicia încheierii atacate, prin prisma argumentelor invocate de recurent și a materialelor din dosar, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ al Curții de Apel Centru conchide că recursul urmează a fi admis cu casarea încheierii instanței de fond și restituirea spre rejudecare a problemei soluționate, reieșind din considerentele ce succed.
25. Conform art. 424 alin. (1) Cod de procedură civilă *„Curțile de apel examinează recursurile declarate împotriva încheierilor emise de judecătorii”*.
26. În condițiile art. 426 alin. alin. (2) şi (3) din Codul de procedura civilă *„recursul se depune la instanța a cărei încheiere se atacă. Recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului şi a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității şi fără participarea părților”.*
27. În conformitate cu prevederile art. 427 lit. b) din Codul de procedură civilă *„instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul şi să caseze integral sau parțial încheierea, restituind spre rejudecare problema soluționată prin încheierea casată”*.
28. Din materialele cauzei s-a constatat că la 27 iulie 2020 Nurmetova Olga i-a transferat lui Arama Igor suma de 2000 euro, cu destinația ”ajutor rudelor”, pe care ultimul a recepționat-o a doua zi.
29. La 27 decembrie 2023 și, repetat la 10 ianuarie 2024 Nurmetova Olga, prin intermediul avocatului, l-a notificat pe Arama Igor despre necesitatea restituirii sumei de 2000 euro, la care nu a primit răspuns.
30. Tot din materialele cauzei urmează hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 25 noiembrie 2020, prin care s-a admis integral cererea de chemare în judecată înaintată de „ARAMA R” S.R.L. împotriva lui Școlnic Iurie cu privire la încasarea sumei și s-a respins acțiunea reconvențională înaintată de Școlnic Iurie împotriva „ARAMA R” S.R.L. cu privire la nulitatea actului juridic și ordonanța privind refuzul în începerea urmăririi penale și clasarea procesului penal din 21 aprilie 2023, din care urmează că Școlnic Iurie s-a plâns că factorii de decizie din cadrul „ARAMA R” S.R.L., care, contrar înțelegerii de a-și retrage cererea de chemare în judecată după ce va fi achitată suma de 1989 euro, au continuat să solicite încasarea mijloacelor bănești, deși suma a fost transferată la 27 iulie 2020 de Nurmetova Olga lui Arama Igor.
31. Așadar, în conformitate cu art. 391 alin. (1) Cod civil *„termenul general în interiorul căruia persoana poate să-şi apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani”*.
32. Art. 395 alin. (1) Cod civil stabilește că *„termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data naşterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naşte la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului”,* iar alin. (3) a normei respective prevede că *” în raporturile juridice în care nu este stipulat termenul executării obligației sau în care executarea poate fi cerută oricând, termenul*

de prescripţie extinctivă începe să curgă de la data cînd creditorul a cerut executarea; dacă, conform conţinutului obligaţiei, debitorul beneficiază de un termen suspensiv de la cerere, se aplică dispoziţiile alin.(2)".

33. În temeiul art. 398 alin.(1) lit.a) Cod civil *"curgerea termenului de prescripţie extinctivă se suspendă dacă înaintarea acţiunii este imposibilă din cauza unui impediment în afara controlului creditorului şi dacă lui nu i se putea cere în mod rezonabil să evite sau să depăşească impedimentul ori consecinţele sale".*
34. Conform alin.(2) și (3) a articolului indicat "*cursul prescripţiei extinctive se suspendă doar dacă temeiurile de suspendare indicate la alin.(1) au apărut sau au continuat în ultimele 6 luni ale termenului de prescripţie extinctivă, iar dacă acest termen este de 6 luni sau mai scurt – înăuntrul lui. Curgerea termenului de prescripţie extinctivă continuă de la data încetării împrejurărilor care servesc drept temei pentru suspendarea cursului prescripţiei extinctive. Termenul curs în perioada în care cursul prescripţiei extinctive este suspendat nu se include în termenul de prescripţie extinctivă. Termenul rămas se prelungeşte pînă la 6 luni, iar dacă termenul de prescripţie extinctivă este mai scurt de 6 luni – pînă la durata lui".*
35. Potrivit art. 403 alin. (1), (2) Cod civil „*În cazuri excepţionale, dacă instanţa de judecată constată, la cererea reclamantului, că termenul de prescripţie extinctivă nu este respectat datorită unor împrejurări legate de persoana reclamantului, dreptul încălcat al persoanei este apărat. Repunerea în termen nu poate fi dispusă decît dacă partea şi-a exercitat dreptul la acţiune înainte de împlinirea unui termen de 30 de zile, calculat din ziua în care a cunoscut sau trebuia să cunoască încetarea motivelor care justifică depăşirea termenului de prescripţie, și doar dacă nu a expirat durata maximă calculată conform art. 404."*
36. Totodată, potrivit art. 186[1] Cod de procedură civilă „*cererile depuse în instanţa de judecată peste termenul de prescripţie extinctivă, a căror tardivitate a fost invocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare de partea în proces, persoana în a cărei favoare a curs prescripţia, de creditorul persoanei sau de către oricare altă persoană care are interes legitim, se examinează în fond doar după examinarea de către instanţa de judecată a excepţiei de tardivitate. Dacă reclamantul a solicitat repunerea în termenul de prescripţie sau solicită repunerea odată cu ridicarea excepţiei, instanţa de judecată examinează excepţia de tardivitate concomitent cu cererea de repunere în termen".*
37. Conform alin. (2) a aceluiași articol *„excepţia de tardivitate şi, după caz, repunerea în termen se soluţionează în şedinţă de judecată, convocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare. Lipsa participanţilor citaţi legal nu împiedică examinarea cererilor".*
38. Alin. (3) stabilește că *„dacă nu se dispune repunerea în termen şi/sau se admite excepţia de tardivitate, instanţa de judecată respinge acţiunea ca fiind tardivă printr-o încheiere motivată care poate fi atacată cu recurs".*
39. În acord cu alin. (4) a articolului indicat *„instanţa de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii adoptate conform alin. (3), este în drept: a) să respingă*

recursul şi să menţină încheierea; b) să admită recursul şi să caseze integral încheierea, restituind cauza spre rejudecare”.

40. Astfel, Colegiul, reieșind din prevederile normelor menționate supra, reține că termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acţiune, dreptul la acţiune operându-se de la data de când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.
41. În situația din speță, Colegiul observă că reclamanta interpretează suma transferată ca ”împrumut” iar pârâtul – ca ”donație”.
42. Colegiul notează că la examinarea cererii privind ridicarea excepției de tardivitate natura transferului este importantă, or, în cazul reținerii acestuia ca ”împrumut” pentru care nu este stipulat termen de restituire, termenul de prescripţie extinctivă începe să curgă de la data cînd creditorul a cerut executarea.
43. În context, Colegiul subliniază că determinat pentru constatarea tardivității acțiunii este anume stabilirea momentului cînd persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului și, respectiv, cînd a expirat.
44. Respectiv, în situația în care instanța nu a stabilit natura transferului și, ca urmare, momentul începerii curgerii termenului de prescripție și momentul când a expirat termenul de prescripție, nu este clar cum a determinat instanța că depunerea acțiunii la 1 februarie 2024 a fost depusă cu depășirea termenului de prescripție.
45. În același timp, Colegiul notează că reclamanta a invocat temei de suspendare a curgerii termenului de prescripție extinctivă – impedimentul în afara controlului creditorului, însă instanța de fond nu a elucidat aplicabilitatea la caz a instituției respective, mai mult că circumstanța invocată ca impediment este unanim recunoscută și nu se cere a fi dovedită.
46. Prin urmare, având în vedere circumstanțele constatate, Colegiul conchide că este în imposibilitate de a verifica corectitudinea aplicării de către prima instanță a excepției de tardivitate în situația din speță.
47. Cu privire la acest aspect, Colegiul notează că Codul de procedură civilă consacră principiul general după care orice hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Aceasta dispoziție este edictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.
48. Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului sunt datori să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o.
49. Astfel, pentru ca hotărârea judecătorească să corespundă acestor cerințe, instanța de judecată, primordial, trebuie să identifice obiectul acțiunii civile, care-l formează pretențiile reclamantului față de pârât, adresate instanței de judecată în scopul apărării propriilor drepturi și care reies din raportul material-litigios și în privința cărora instanța de judecată urmează să se expună prin hotărâre. Respectiv, instanței de judecată îi revine o deosebită atenție de a determina raportul material-litigios dintre

părți întru constatarea corectă a specificului obiectului acțiunii civile şi temeiului acestuia.

50. În acest sens se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu şi să răspundă în mod sigur şi expres la toate cerințele şi obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește.
51. Colegiul remarcă că omiterea aspectului dat constituie o încălcare a art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului şi Libertăților Fundamentale, care garantează oricărei persoane dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei sale. Instanțele judecătorești sunt obligate să-şi motiveze soluțiile şi concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului şi necesită un răspuns special în hotărâre.
52. În această ordine de idei, Colegiul reținând că încheierea judecătorească supusă recursului nu relevă motivarea instanței asupra momentului în care începe să curgă termenul de prescripție extinctivă pentru reclamantul Nurmetova Olga în raport cu pârâtul care a invocat-o, nu relevă soluția instanței asupra suspendării curgerii termenului de prescripție extinctivă, fapt ce denotă că încheierea judecătorească supusă recursului nu satisface criteriile legalității şi temeiniciei unui act judecătoresc.
53. Astfel, instanța de recurs ajunge la concluzia că la judecarea cererii privind excepția de tardivitate instanța de fond a omis să motiveze încheierea emisă în acest sens, circumstanță ce a generat emiterea unei soluții ce nu a asigurat minimul clarității actului judecătoresc.
54. Colegiul conchide că aspectele abordate supra au fost ignorate de instanța inferioară, iar instanța de recurs este în imposibilitate de a le corecta, motiv din care cauza necesită rejudecare.
55. Respectiv, ținând cont de imposibilitatea instanței de recurs de a corecta omisiunile menționate, or instanța nu poate lipsi părțile de un grad de jurisdicție pentru examinarea cererii privind excepția de tardivitate, Colegiul Civil, Comercial şi de Contencios administrativ concluzionează asupra necesității admiterii recursului declarat de avocatul Palii Ion în interesul Nurmetova Olgăi, casării încheierii și remiterii cauzei spre rejudecare, în același complet de judecată.
56. În baza celor expuse, în conformitate cu art. 427 lit. b) Cod de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ al Curții de Apel Centru,-

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de avocatul Palii Ion în interesele Nurmetova Olgăi.

Se casează încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 20 septembrie 2024, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Nurmetova Olga împotriva lui Arama Igor cu privire la repararea prejudiciului, restituind cauza pentru rejudecare, în aceeași instanță, în același complet de judecată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului Ruxanda Pulbere

Judecătorii Ala Malîi

Roman Pascari